

SIVILOMBUDET

Justis- og beredskapsdepartementet
Postboks 8005 Dep
0030 OSLO

Vår referanse
2020/5163

Deres referanse
18/5741-KKA

Vår saksbehandler
Karin Afeef

Dato
18.02.2022

Oppfølging av forholdene ved Politiets utlendingsinternat, Trandum

Vi viser til brev fra Sivilombudet datert 5. mai 2021 og svar fra Justis- og beredskapsdepartementet datert 23. august 2021. I vårt brev tok vi opp våre bekymringer om internatets visitasjonspraksis, helsetilbud, isolasjon av internerte med traumer og psykiske lidelser, internertes bevegelsesfrihet og deres mulighet til å holde kontakt med omverdenen.

Sivilombudet har siden 2005 påpekt flere kritikkverdige og ulovlige forhold på internatet. Dette er forhold som medfører en pågående risiko for brudd på forbudet mot umenneskelig og nedverdiggende behandling av frihetsberøvede. Årsmeldingen for 2021 fra Tilsynsrådet for politiets utlendingsinternat, Trandum viser at denne risikoen fortsatt er betydelig. Sivilombudet understreker at det haster med å gjennomføre konkrete tiltak for å følge opp dette.

I Justis- og beredskapsdepartementets svar av 23. august 2021, viser departementet til at gjeldende forskrift om politiets utlendingsinternat skal revideres. Det påpekes at flere av problemstillingene som Sivilombudet har løftet vil bli vurdert i forbindelse med denne revisjonsprosessen. Departementet skriver videre at Politidirektoratet oversendte et forslag til endringer i forskriften før sommeren 2021. Sivilombudet ønsker en revisjon og gjennomgang av dagens utlendingsinternatforskrift velkommen, men noterer at prosessen trekker ut i tid. **Sivilombudet ber departementet orientere om status og framdriftsplan for dette arbeidet.**

Det er i dag en rekke kritikkverdige forhold ved utlendingsinternatet som både kan og bør håndteres gjennom umiddelbar praksisendring under gjeldende regelverk. Dette gjelder blant annet dagens innlåsningspraksis og de internertes adgang til å kommunisere med omverdenen.

Både Sivilombudet og Tilsynsrådet har pekt på manglende hjemmelsgrunnlag for dagens innlåsningspraksis på internatet. I tillegg til dette, kan ikke Sivilombudet se at utlendingsloven gir hjemmel til å midlertidig frata de internerte deres mobiltelefoner. Dette er vedvarende og alvorlige utfordringer ved driften av internatet, som trolig utgjør lovbrudd. Sivilombudet, Tilsynsrådet for politiets utlendingsinternat og en rekke nasjonale og internasjonale aktører har påpekt disse forholdene i en årrekke, uten at de nødvendige endringene har blitt innført.¹ I påvente av en revidert utlendingsinternatforskrift mener Sivilombudet det er behov for en umiddelbar praksisendring som sikrer at internatet driftes i tråd med gjeldende rett. **Sivilombudet ber derfor departementet orientere om hvilke endringer som blir iverksatt på politiets utlendingsinternat, for å sikre at dagens praksis for innlåsing og tilgang til kommunikasjonsmidler avsluttes.**

Sivilombudet og en rekke andre aktører har over lang tid også påpekt at internatets praksis med rutinemessig kroppsvisitasjon med full avkledding av internerte er kritikkverdig. Vi har merket oss opplysningene om at det nå er innført to-trinns kroppsvisitasjon ved internatet. Basert på tilsynsrådets årsmelding, ser vi imidlertid at det fortsatt er grunn til å stille spørsmål ved om det gjennomføres individuelle og konkrete vurderinger om internerte skal visiteres, og om terskelen for visitasjon som praktiseres er i samsvar med gjeldende rett. Sivilombudet minner om at rutinemessig visitasjon er problematisk både i lys av lovens krav om nødvendighet og i et menneskerettslig perspektiv. **Sivilombudet ber om å bli orientert om hvilke konkrete tiltak myndighetene innfører for å sikre at rutinemessig visitasjon ikke finner sted på politiets utlendingsinternat.**

Det er også uheldig at Politiets Utlendingsenhet har skrinlagt sine planer fra 2017 om å utrede etableringen av en avdeling tilrettelagt for internerte med traumer og psykiske lidelser, fordi dette vurderes som for ressurskrevende. Etter Sivilombudets besøk til utlendingsinternatet i 2017 påpekte vi sterk bekymring over at internerte med psykiske helseplager ble plassert i sikkerhetsavdelingen og underlagt isolasjon. I lys av dette mener Sivilombudet at det fortsatt er behov for å styrke ivaretagelsen av de mest utsatte internerte. **Sivilombudet etterlyser derfor en tydeligere plan for hvordan særlig utsatte internerte skal ivaretas på politiets utlendingsinternat. Vi minner om at bruk av isolasjon mot personer med alvorlige psykiske lidelser eller traumer gir forhøyet risiko for krenkelse av forbudet mot umenneskelig eller nedverdiggende behandling.²**

I forbindelse med oppfølgingen av våre besøk til utlendingsinternatet erfarer vi at Tilsynsrådet utøver en viktig tilsynsfunksjon, men at det er uklarheter om rådets mandat, kapasitet og i hvilken grad deres påpekninger blir fulgt opp. Uavhengige tilsynsorganer spiller en viktig rolle i å ivareta menneskers som er fratatt friheten. Sivilombudet er kjent med departementets pågående arbeid med å etablere en særskilt tilsynsordning for tvangsreturer og at dette ansvaret tillegges Tilsynsrådet for politiets utlendingsinternat, Trandum. Vi

¹ Se bl.a. brev fra Advokatforeningen til Politiets utlendingsenhet, 29. september 2017, Oppfølging av besøk ved Politiets utlendingsinternat 31. januar 2017 og CPTs rapport etter besøk til Norge 28. mai – 5. juni 2018, 17. januar 2019, CPT/Inf (2019) 1, sml. avsnittene 58 og 106.

² Sivilombudets rapport etter besøket til Politiets utlendingsinternatet på Trandum, sikkerhetsavdelingen 28.–29. mars 2017, side 12-13 og 24-25.

minner om viktigheten av å skape gode rammevilkår og støttesystemer for å sikre reell uavhengighet og høy faglig kvalitet. Vi vil komme tilbake til departementet når det gjelder dette, i forbindelse med det pågående arbeidet med å etablere en nasjonal tilsynsordning for kriminalomsorgen.

Vi ber om svar fra departementet innen 14. mars 2022.

Hanne Harlem
sivilombud

Dette brevet er godkjent elektronisk og har derfor ikke håndskrevet underskrift.

Kopi til:

HELSE- OG OMSORGSDEPARTEMENTET	Postboks 8011 Dep	0030	OSLO
POLITIDIREKTORATET	Postboks 2090 Vika	0031	OSLO
POLITIETS UTLENDINGSENHET	Postboks 2095 Vika	0125	OSLO
TILSYNSRÅDET FOR POLITIETS UTLENDINGSINTERNAT	Keyzers gate 17 8017 Dep	0030	OSLO
STATENS HELSETILSYN	Postboks 8128 Dep	0032	OSLO
STATSFORVALTEREN I OSLO OG VIKEN	Postboks 325	1502	MOSS
HELSEDIREKTORATET	Postboks 220 Skøyen	0213	OSLO